Europski parlament
2024-2029

Odbor za proračunski nadzor

2024/2052(INI)

21.02.2025

NACRT IZVJEŠĆA

o nadzoru financijskih aktivnosti Europske investicijske banke – godišnje izvješće za 2023.
(2024/2052(INI))

Odbor za proračunski nadzor

Izvjestitelj: Ondřej Knotek

SADRŽAJ

Stranica

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 3

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o nadzoru financijskih aktivnosti Europske investicijske banke – godišnje izvješće za 2023.
(2024/2052(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir izvješće o radu Europske investicijske banke (EIB) za 2023. od 1. veljače 2024. naslovljeno „Plan za održiv život” i dokument EIB-a od 2. veljače 2023. naslovljen „Operativni plan Grupe EIB-a za razdoblje 2023. – 2025.”,

– uzimajući u obzir izvješće EIB-a o ulaganjima za 2023./2024. naslovljeno „Preobrazba radi konkurentnosti”, objavljeno 7. veljače 2024.,

– uzimajući u obzir dokument EIB-a od 8. svibnja 2023. naslovljen „Preispitivanje EIB-ove politike kreditiranja u području energetike u sredini programskog razdoblja”,

– uzimajući u obzir izvješće EIB-a o provedbi politike transparentnosti Grupe EIB-a za 2023., objavljeno 1. srpnja 2024.,

– uzimajući u obzir publikaciju od 27. studenoga 2023. naslovljenu „EIB Group PATH Framework – Version 1.2 November 2023 – Supporting counterparties on their pathways to align with the Paris Agreement” (Okvir Grupe EIB-a za PATH – verzija 1.2. iz studenoga 2023. – potpora drugim ugovornim stranama u njihovu usklađivanju s Pariškim sporazumom),

– uzimajući u obzir dokument EIB-a od 21. lipnja 2024. naslovljen „Strateški plan Grupe EIB-a za razdoblje 2024. – 2027.” i od 29. studenoga 2023. naslovljen „Globalni strateški plan EIB-a”,

– uzimajući u obzir izvješće o održivosti Grupe EIB-a za 2023., objavljeno 25. srpnja 2024.,

– uzimajući u obzir informativnu bilješku EIB-a od 6. veljače 2023. naslovljenu „Pristup Europske investicijske banke ljudskim pravima”,

– uzimajući u obzir izvješće Grupe EIB-a o mehanizmu za podnošenje pritužbi za 2023., objavljeno 10. lipnja 2024.,

– uzimajući u obzir dokument EIB-a od 14. listopada 2024. naslovljen „Raznolikost, pravednosti i uključivost u Grupi EIB-a”,

– uzimajući u obzir publikaciju EIB-a od 23. rujna 2024. naslovljenu „Godišnja izvješća Revizijskog odbora EIB-a za 2023.”,

– uzimajući u obzir izvješće EIB-a od 15. srpnja 2024. naslovljeno „Aktivnosti Grupe EIB-a u kohezijskim regijama EU-a za 2023.”,

– uzimajući u obzir izvješće EIB-a od 19. listopada 2023. naslovljeno „Istraživanje EIB-a o ulaganjima 2023. – pregled Europske unije”,

– uzimajući u obzir izvješće EIB-a od 26. lipnja 2024. naslovljeno „ Potpora Grupe EIB-a poduzećima u EU-u: dokaz o učinku na rješavanje problema nefunkcionalnosti tržišta”,

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 5. ožujka 2024. naslovljenu „Nova strategija za europsku obrambenu industriju: postizanje pripravnosti EU-a uz pomoć fleksibilne i otporne europske obrambene industrije” (JOIN(2024)0010),

– uzimajući u obzir tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 22/2024 naslovljeno „Dvostruko financiranje iz proračuna EU-a”,

– uzimajući u obzir izvješće EIB-a od 29. prosinca 2023. naslovljeno „Izvješće o objavi podataka o upravljanju rizicima Grupe Europske investicijske banke – lipanj 2023.”,

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A10-0000/2025),

A. budući da je EIB, s obzirom na vrijednost zaduživanja i kreditiranja, najveća multilateralna razvojna banka na svijetu;

B. budući da EIB-om, kao multilateralnom investicijskom bankom u vlasništvu država članica EU-a, upravlja Vijeće guvernera, Upravno vijeće i Upravljački odbor te da ima vlastite unutarnje mehanizme za odgovornost, upravljanje i reviziju;

C. budući da EIB djeluje na konkurentnom tržištu, ali je istodobno tijelo EU-a za koje se očekuje da se pridržava visokih standarda transparentnosti i angažiranosti dionika;

D. budući da EIB ima međusektorske ciljeve za klimatsku politiku i okolišnu održivost, gospodarsku i socijalnu koheziju i konvergenciju, digitalnu tranziciju i potporu prioritetima vanjskog djelovanja EU-a u cijelom svijetu te da je njegovo financiranje usklađeno s političkim prioritetima EU-a;

E. budući da je EIB-u također, u vidu zaduživanja, povjereno pribavljanje resursa koji su ključni za provedbu politika EU-a;

F. budući da se u strateškom programu Europskog vijeća za razdoblje 2024. – 2029. predviđa veća uloga Grupe EIB-a kao katalizatora obrane i sigurnosti EU-a te se ističe potreba za jačanjem konkurentnosti EU-a izdašnim zajedničkim ulaganjem, mobiliziranjem javnog i privatnog financiranja;

G. budući da su u Draghijevom izvješću o budućnosti europske konkurentnosti[1] izneseni brojni prijedlozi za daljnje proširenje uloge EIB-a u financiranju politika EU-a i za omogućavanje EIB-u da preuzme veći rizik;

H. budući da je ključno ukloniti prepreke pristupu financiranju za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije; budući da su programi javnog

[1] Draghi, M., „The future of European competitiveness” (Budućnost europske konkurentnosti), rujan 2024.

kreditiranja i jamstva važan instrument protucikličke politike, posebno tijekom gospodarskog pada, ali i za ublažavanje strukturnih tržišnih nedostataka;

I. budući da je EIB ključna sastavnica europske financijske strukture za razvoj i najveći multilateralni zajmodavac u susjednim regijama EU-a;

J. budući da uspjeh politika EU-a i djelotvornost njihove provedbe sve više ovise o Grupi EIB-a; budući da je jasno da bi intenzitet i kvaliteta nadzora Parlamenta nad financijskim aktivnostima EIB-a trebali biti u skladu s intenzitetom suradnje EIB-a i Komisije, koja je postala vrlo značajna;

K. budući da poslovni model EIB-a zahtijeva najviše standarde integriteta, odgovornosti i transparentnosti te da je potrebno donijeti i stalno ažurirati odgovarajuće mjere kako bi se suzbili svi oblici prijevara, pranja novca, financiranja terorizma i organiziranog kriminala;

Financijsko poslovanje i uspješnost

1. konstatira da je EIB djelotvorno i učinkovito djelovao u međunarodnom kontekstu na koji utječu globalni izazovi povezani s geopolitičkim okolnostima, posljedicama klimatskih promjena i drugim okolnostima koje utječu na svjetsko gospodarstvo;

2. konstatira da je konsolidirani rezultat Grupe EIB-a u skladu s međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) 2023. iznosio 2,272 milijarde EUR, u usporedbi s 2,327 milijardi EUR 2022. (smanjenje od 2,4 % u odnosu na prethodnu godinu);

3. primjećuje da je omjer ukupne likvidnosti EIB-a na kraju 2023. ostao unutar unutarnjih ograničenja; naglašava da je EIB-ov rejting AAA uz stabilne izglede potreban kako bi se osigurali odgovarajući tržišni izvori financiranja po najpovoljnijim stopama i da ga je stoga potrebno očuvati; ističe da je visoki kreditni rejting EIB-a ključan za njegov uspješan poslovni model;

4. konstatira da je EIB 2023. isplatio ukupan iznos od 54,4 milijarde EUR (od čega 53,4 milijarde EUR iz vlastitih sredstava EIB-a), u usporedbi s 54,3 milijarde EUR 2022. (od čega 53,3 milijarde EUR iz vlastitih sredstava EIB-a); primjećuje da će se, prema ekonomskom modelu koji su zajednički izradili Odjel za ekonomske analize EIB-a i Zajednički istraživački centar Komisije, na temelju ukupnih ulaganja koja je Grupa EIB-a ugovorila unutar EU-a samo tijekom 2023. otvoriti oko 1 460 000 novih radnih mjesta u 27 zemalja EU-a do 2027. i da će se utjecaj tih ulaganja na gospodarstvo EU-a očitovati u povećanju BDP-a od 1,03 postotnih bodova;

InvestEU, pojednostavnjenje višegodišnjeg financijskog okvira i Mehanizma za oporavak i otpornost

5. pozdravlja činjenicu da je 13. prosinca 2023. donesen Operativni plan Grupe EIB-a za razdoblje 2024. – 2026., u kojem su sažeto izneseni utvrđeni prioriteti i aktivnosti koje treba provesti kako bi se realizirala strategija Grupe EIB-a za sljedeće tri godine;

6. podsjeća da je Grupi EIB-a dodijeljeno 75 % (19,6 milijardi EUR) proračunskog jamstva EU-a pruženog na temelju Uredbe o programu InvestEU[2]; ističe da je EIB samo tijekom 2023. odobrio 30 operacija u okviru programa InvestEU ukupne vrijednosti od 9,1 milijarde EUR;

7. naglašava da EIB u okviru trenutačnog višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. upravlja s 87 zaduženja koja mu je povjerila Komisija, i da taj broj raste na približno 130 ako se uključe zaduženja pod podijeljenim upravljanjem i zaduženja koja su mu povjerila lokalne vlasti i države članice, te napominje da EIB u vezi s tim zaduženjima izrađuje najmanje 457 izvješća godišnje; ističe da se smatra potrebnim smanjiti birokratizaciju i uvesti pojednostavnjenja kako bi se omogućila bolja upotreba resursa;

8. ističe da EIB upravlja sa šest zaduženja u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost u četirima državama članicama, ugovorenima 2021. (Grčka i Italija), 2022. (Rumunjska) i 2024. (Španjolska), u ukupnoj vrijednosti od 8,7 milijardi EUR; međutim, shvaća da se uvođenjem instrumenata koji se temelje na „financiranju koje nije povezano s troškovima”, koji su se znatno povećali s Mehanizmom za oporavak i otpornost, objektivno povećava rizik od pogrešaka i lošeg upravljanja, osobito dvostrukog financiranja; poziva Komisiju i EIB, koji ima ulogu glavnog partnera i savjetnika, da se suzdrže od podnošenja bilo kakvih novih prijedloga u kojima se Mehanizam za oporavak i otpornost upotrebljava kao predložak za utvrđivanje mehanizama financiranja, među ostalim u kontekstu predstojećeg Komisijina prijedloga višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje nakon 2027.; ponavlja da pojednostavnjenje koje traži EIB ne bi trebalo biti nauštrb slabljenja dobrog upravljanja sredstvima EU-a i narušavanja mogućnosti provođenja nadzora kako bi relevantni akteri ostali odgovorni, kako je utvrđeno Ugovorima;

Energetska sigurnost

9. prima na znanje kontinuiranu potporu EIB-a sigurnosti opskrbe, koja se uglavnom očituje u obliku jačanja elektroenergetskih mreža i prekogranične infrastrukture, smanjenja potražnje za energijom kroz provedbu projekata energetske učinkovitosti i poticanja proizvodnje energije s niskim emisijama ugljika; ističe da EIB podupire nove dimenzije energetske sigurnosti, kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje energije, te da promiče razvoj održive opskrbe kritičnim sirovinama potrebnima za energetsku tranziciju;

10. ponovno poziva na rješavanje problema energetskog siromaštva i podsjeća da energetska kriza potiče inflacijske pritiske, povećava nesigurnost opskrbe hranom i preopterećuje kućne budžete te poziva EIB da se koristi mehanizmom za pravednu tranziciju i Fondom za modernizaciju kako bi se pružila potpora regijama i stanovništvu koji su najviše pogođeni energetskom tranzicijom; svjestan je da se mnogi sektori suočavaju sa sve većim izazovima zbog zajedničkog učinka prilagodbe ciljevima zelenog plana te posljedica energetske krize i rasta inflacije; poziva EIB da uloži još veće napore u smanjenje troška kapitala čistih tehnologija;

[2] Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj).

11. konstatira da je u srpnju 2023. Grupa EIB-a povećala ciljne vrijednosti za financiranje preuzetih obveza iz listopada 2022. s 30,0 milijardi EUR do 2027. na 45,0 milijardi EUR (REPowerEU+) kako bi pojačala napore koje ulaže u podupiranje energetske sigurnosti EU-a;

12. ističe da je EIB tijekom 2023. osigurao otprilike 21,4 milijarde EUR za projekte povezane s energijom, od čega oko 19,8 milijardi EUR u EU-u i 1,6 milijardi EUR izvan EU-a;

13. smatra da vodik i njegovi derivati, posebno ako se dobivaju iz obnovljivih izvora, mogu imati ulogu u postizanju ciljeva EU-a u pogledu dekarbonizacije i smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima; poziva EIB da odigra ključnu ulogu u mobilizaciji privatnih ulaganja;

Obrambena i sigurnosna politika

14. naglašava da je Upravno vijeće EIB-a u svibnju 2024. odobrilo Akcijski plan Grupe EIB-a za sigurnost i obranu kako bi se povećala potpora sigurnosnoj i obrambenoj industriji EU-a; ističe da se potpora EIB-a pruža MSP-ovima i inovativnim *start-up* poduzećima u sigurnosnom i obrambenom sektoru u skladu s načelom „dvojne namjene”, uz poštovanje kriterija „uvjerljive civilne namjene”, ali i prestanak ispitivanja prihoda;

15. ističe dodanu vrijednost inovativnih mjera koje je EIB donio kako bi ubrzao ulaganja u sigurnost i obranu te jedinstvene kontaktne točke za klijente i vanjske dionike, kojima nudi stručnu pomoć kako bi se olakšao pristup potpori Grupe EIB-a;

16. svjestan je da je EIB u lipnju 2023. odobrio povećanje strateške europske sigurnosne inicijative za ulaganja u sigurnost u EU-u sa 6,0 milijardi EUR na 8,0 milijardi EUR za razdoblje od 2022. do 2027., uključujući svemirski sektor i sektor kibernetičke sigurnosti; potiče EIB da ojača institucijska partnerstva s Agencijom EU-a za svemirski program i drugim potencijalno relevantnim partnerima;

17. cijeni suradnju EIB-a s Europskom obrambenom agencijom i pozdravlja potpisivanje ažuriranog memoranduma o razumijevanju između tih dvaju tijela 3. listopada 2024.;

Socijalna infrastruktura i stanovanje

18. naglašava da su se cijene kupnje i najma stambenih nekretnina posljednjih godina znatno povećale, što je smanjilo priuštivost života u brojnim širim gradskim područjima većih gradova u EU-u i dovelo u pitanje njihovu pristupačnost; pozdravlja uključivanje potpore za socijalnu infrastrukturu u osam strateških prioriteta Grupe EIB-a za razdoblje 2024. – 2027. i slaže se da su ulaganja u energetski učinkovito, održivo i pristupačno stanovanje, najsuvremeniju zdravstvenu skrb i obrazovanje ključna za povećanje produktivnosti i doprinos snažnim i otpornim društvima;

19. smatra da bi suradnja s lokalnim tijelima, lokalnim vlastima i predstavnicima civilnog društva trebala poticati razvoj socijalnog stanovanja; svjestan je da učinkovitost djelovanja EIB-a u sektoru stanovanja i socijalne infrastrukture također ovisi o uklanjanju strateških i regulatornih prepreka;

Potpora MSP-ovima, poduzećima srednje tržišne kapitalizacije, start-up i rastućim poduzećima, unija tržišta kapitala i uloga Europskog investicijskog fonda

20. naglašava da su MSP-ovi, *start-up* poduzeća i rastuća poduzeća ključni za gospodarstvo EU-a; ističe da se ta poduzeća suočavaju sa znatnim izazovima u pristupu financiranju, tržištima i kvalificiranoj radnoj snazi, što ograničava njihov rast; smatra da su poslovni rast i dinamika ključni pokretači inovacija, konkurentnosti i produktivnosti; potiče Grupu EIB-a da se nastavi baviti tim pitanjima uvođenjem prilagođenih financijskih programa, mehanizama podjele rizika i financijskih instrumenata za poduzeća;

21. smatra da će snažnija unija tržišta kapitala potaknuti sekuritizacijska tržišta i tržišta poduzetničkog kapitala, čime će se omogućiti povećanje ulaganja u realno gospodarstvo, te da bi financiranje europskih rastućih poduzeća europskim kapitalom trebalo biti prioritet, kao što je vidljivo iz Inicijative za europske tehnološke predvodnike, pokrenute u veljači 2023. radi financiranja perspektivnih europskih tehnoloških poduzeća; primjećuje da je Inicijativa za europske tehnološke predvodnike dopunjena Inicijativom za europska rastuća poduzeća, čiji je cilj osigurati ključno financiranje za europska visokotehnološka poduzeća u kasnijim fazama njihova razvoja;

22. prima na znanje misiju Europskog investicijskog fonda (EIF) da pruža potporu pristupu financiranju za europska mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća; smatra da bi trebalo pojačati aktivnosti EIF-a u području razvoja europskog ekosustava poduzetničkog kapitala;

23. pohvaljuje potporu koju je Grupa EIB-a samo tijekom 2023. pružila za oko 400 000 MSP-ova i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, uz financiranje u visini od 31,1 milijarde EUR, uključujući zajmove i jamstva za poduzeća (od čega je 14,9 milijardi EUR mobilizirao EIF), što je dovelo do mobilizacije više od 134 milijarde EUR, te napominje da se u tu svrhu Grupa EIB-a udružila s gotovo 300 partnerskih institucija diljem Europe;

24. podsjeća da je uvođenje Europskog jamstvenog fonda dovršeno 2023. i da su isplate iz tog fonda za pomoć MSP-ovima u oporavku od negativnih posljedica pandemije dosegnule izvršena za približno 200 000 MSP-ova diljem EU-a; podsjeća na bojazni na koje je upozorio u prethodnim rezolucijama u pogledu transparentnosti postupaka donošenja odluka i informacija o krajnjim primateljima;

25. konstatira da EIF-ove mjere za sprečavanje pranja novca i borbu protiv financiranja terorizma uključuju procjenu rizika povezanih s proizvodima i transakcijama, provedbu dubinske analize druge ugovorne strane, provjeru vlasničke strukture i ključnih osoba u pogledu sankcija i negativnih medijskih izvješća, uvođenje obveznih obuka za cjelokupno osoblje i sklapanje sporazuma s luksemburškom financijsko-obavještajnom jedinicom o izvješćivanju i daljnjem postupanju u vezi s otkrivenim sumnjivim transakcijama;

Ključna područja politike – kohezija, djelovanje u području klime i okolišna održivost te digitalizacija

26. cijeni činjenicu da se EIB u svojem orijentacijskom dokumentu o koheziji za razdoblje 2021. – 2027. obvezao namijeniti najmanje 40 % svojeg ukupnog financiranja u EU-u

od 2022. do 2024. za projekte u kohezijskim regijama te da je 2023. takvo financiranje činilo 42 % ukupnog kreditiranja EU-a (u usporedbi s 40 % 2022.); ističe da se udio financijskih sredstava EIB-a dodijeljenih slabije razvijenim regijama povećao s 24 % 2022. na 26 % 2023., dosegnuvši iznos od 17,2 milijarde EUR, što je znatno iznad ciljne vrijednosti za 2023. od 21 %, koja je utvrđena u orijentacijskom dokumentu EIB-a o koheziji; ponavlja svoj poziv EIB-u da nastavi pratiti i analizirati nedostatke koji sprečavaju određene regije ili zemlje da u potpunosti iskoriste financijsku potporu i pomoć EIB-a;

27. prima na znanje da je u posljednjih 15 godina savjetodavna služba EIB-a podržala više od 1000 projekata u kohezijskim regijama; smatra da bi se trebalo više usredotočiti na proširenje i aktivno promicanje mogućnosti financiranja u slabije razvijenim i tranzicijskim regijama;

28. prima na znanje brojne mjere koje u kohezijskim regijama potiče EIB za potporu zdravstvenom sektoru, uključujući HERA Invest, jamstvo u iznosu od 100 milijuna EUR uspostavljeno u partnerstvu s Komisijom radi potpore ulaganjima u napredna istraživanja i razvoj; potiče EIB da promiče ciljana ulaganja u ključne sistemske pokretače u kohezijskim regijama, kao što su pristup zdravstvenoj skrbi i obrazovanju, socijalno i cjenovno pristupačno stanovanje, digitalna povezivost i lokalno financiranje za gradove i regije, bilo izravnim kreditiranjem (kao što je okvirni zajam za gradove) ili financijskim instrumentima, te da se nadoveže na sinergije između bespovratnih sredstava EU-a i zajmova EIB-a kako bi se održala prekogranična željeznička povezanost, što je ključno za bolju integraciju unutar jedinstvenog tržišta EU-a;

29. naglašava da je samo 2023. EIB sklopio ugovore u vrijednosti od 41,8 milijardi EUR za financiranje klimatske politike i 25,1 milijardu EUR za financiranje okolišne održivosti (35,1 milijarda EUR odnosno 15,9 milijardi EUR 2022.); napominje da je financiranje EIB-a namijenjeno prilagodbi klimatskim promjenama 2023. iznosilo ukupno 2,7 milijardi EUR, odnosno 6,4 % njegova ukupnog financiranja klimatske politike (u usporedbi s 1,9 milijardi EUR, odnosno 5,4 % 2022.); naglašava da je financiranje klimatske politike i ekološke održivosti zajedno činilo 60 % financiranja EIB-a 2023.;

30. pozdravlja činjenicu da je EIB među svoje ključne prioritete uključio poljoprivredu i biogospodarstvo; ponavlja da se poljoprivredni sektor suočava sa sve većim izazovima i da se od poljoprivrednika u EU-u zahtijeva da se prilagode ciljevima europskog zelenog plana, da se nose s poremećajima uzrokovanima učincima energetske krize i da se prilagode rastućoj inflaciji; poziva Grupu EIB-a da više sudjeluje u poljoprivrednom sektoru;

31. cijeni činjenicu da je EIB jedan od ključnih pobornika digitalizacije u EU-u; potiče EIB da poveća svoju potporu digitalnim mrežama i da potiče autonomiju EU-a u ključnim tehnologijama;

32. primjećuje da sektor kibersigurnosti ima ključnu ulogu u zaštiti poduzeća i vlada od sve naprednijih digitalnih prijetnji; pozdravlja povećanje ulaganja u sigurnost sa 6 milijardi EUR na 8 milijardi EUR, financirano u okviru strateške inicijative za europsku sigurnost u cilju rješavanja sigurnosnih izazova, među ostalim u novoj svemirskoj industriji;

Aktivnosti EIB-a izvan EU-a

33. ističe da je u drugoj godini postojanja EIB Global osigurao financiranje u iznosu od 8,4 milijarde EUR (u usporedbi s 9,1 milijardom EUR 2022.); napominje da se ulaganja, s obzirom na to da je financiranje EIB Globala ograničeno na 50 % ukupnog troška projekta, redovito sufinanciraju potporom institucija za financiranje razvoja i multilateralnih razvojnih banaka; poziva EIB i Komisiju da ulažu u unutarnju reviziju i neovisne kontrolne funkcije kako bi se zajamčila cjelovitost i pouzdanost operacija u kojima sudjeluju partneri izvan EU-a;

34. naglašava da je sve intervencije EIB-a u Ukrajini potrebno voditi razmišljajući prvenstveno o obnovi i u potpunosti uskladiti s prioritetima i metodama utvrđenima u Ukrajinskom planu; napominje da EIB dodatno jača svoje napore u sprečavanju, odvraćanju i istraživanju prijevara i korupcije u vezi s projektima Grupe EIB-a koji se provode u Ukrajini; ponavlja svoj poziv da se zajamči stroga uvjetovanost u pogledu financijske pomoći koja se pruža Ukrajini, čime bi se trebao omogućiti jasan nadzor s pomoću političkih klauzula, uključujući prava na posjet i pristup informacijama i objektima;

35. smatra da će veća uloga EIB-a donijeti dodanu vrijednost i za obnovu Ukrajine i za proces proširenja te za buduća partnerstva u okviru EU-ove strategije Global Gateway i politike susjedstva te za potporu ciljevima održivog razvoja; potiče Komisiju da maksimalno poveća suradnju s EIB-om kako bi se iskoristila strateška autonomija EU-a, posebno u pogledu energije i sirovina;

36. naglašava da je EIB, kako bi podržao Ukrajinu, od početka sukoba s Rusijom 2014. izgradio kreditni portfelj u iznosu većem od 7 milijardi EUR ; ističe da je na dan 31. prosinca 2023. izloženost EIB-a (isplaćeni i neisplaćeni dio) iznosila 5,750 milijardi EUR, što je uglavnom pokriveno jamstvima EU-a u okviru mandata za vanjsko kreditiranje;

37. prima na znanje brojne mjere provedene u Moldovi kako bi se ublažili učinci gospodarske i energetske krize te podržao put te zemlje prema pristupanju EU-u, i na zapadnom Balkanu, gdje je EIB Global 2023. uložio 1,2 milijarde EUR, uz dodatnih 700 milijuna EUR za poboljšanje cestovne sigurnosti i željezničkih mreža; pozdravlja usvajanje Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan 2024.;

Struktura odgovornosti EIB-a

38. podsjeća da je na čelu unutarnjeg nadzora EIB-a Glavni inspektorat, koji se sastoji od triju odjela povezanih s odgovornošću – evaluacija operacija, pritužbeni mehanizam i istraga prijevara – koji imaju komplementarne uloge i doprinose dosljednom rješavanju navoda i pritužbi;

39. primjećuje da je 2023. Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a (EIB-CM) obradio ukupno 104 predmeta (97 u 2022.); napominje da je 2023. zaprimljeno 60 novih pritužbi (54 pritužbe u 2022.), od kojih su 44 ocijenjene prihvatljivima, a 29 ih se odnosilo na projekte koje financira EIB, od kojih je 27 bilo smješteno izvan Europe;

40. napominje da je Odbor EIB-a za rješavanje pritužbi u području javne nabave neovisan odbor koji rješava pritužbe o postupcima javne nabave u okviru projekata izvan EU-a koje financira EIB;

41. pozdravlja napore Istražnog odjela (IG/IN) da surađuje i koordinira aktivnosti s drugim sudionicima strukture EU-a za borbu protiv prijevara, posebno s Europskim uredom za borbu protiv prijevara i Uredom europskog javnog tužitelja, koji su 2023. primili 37 % upućenih predmeta za istrage (27 od 74 predmeta);

42. napominje da IG/IN djeluje proaktivno u cilju otkrivanja prijevara s pomoću alata za ocjenjivanje rizika od prijevara i rizika za integritet te s pomoću robota za procjenu rizika od korupcije u javnoj nabavi i da je 2023. u okviru 24 preispitivanja utvrđeno da je potrebno provesti tri kompletna i detaljna proaktivna preispitivanja integriteta;

43. žali zbog činjenice da, unatoč opetovanim pozivima Parlamenta, iz godišnjeg izvješća IG/IN-a nije moguće dobiti odgovarajuće informacije o financijskom razmjeru slučajeva kojima se bavi, sredstvima, mandatima ili vrstama projekata na koje se to odnosi, donesenim mjerama ublažavanja, ulozi službi EIB-a i posrednika ili partnera u tim slučajevima, pa čak ni o državama članicama kojih se to tiče; ponavlja svoj poziv IG/IN-u da nadiđe puki narativni opis nekoliko studija slučaja i da pruži dragocjen uvid u opseg toga koliko se štite financijski interesi;

44. svjestan je da se EIB-ovom politikom isključenja predviđa autonoman postupak isključenja koji nije u potpunosti istovjetan Komisijinu sustavu ranog otkrivanja i isključenja u pogledu standarda donošenja odluka, rezultata i pravnih lijekova; ponavlja svoj poziv Komisiji da utvrdi moguće nedostatke i predloži korektivne mjere, uključujući ubrzani postupak provedbe odluka EIB-a o isključenju putem svog sustava ranog otkrivanja i isključenja; primjećuje da je 2023. u postupcima za isključenje koje je EIB pokrenuo na temelju nalaza IG/IN-a pet poduzeća isključeno iz sudjelovanja u bilo kojoj aktivnosti koju financira EIB na razdoblje od pet godina;

45. pozdravlja činjenicu da je 2023. odobrena okvirna politika unutarnje kontrole Grupe EIB-a; potiče Banku da djeluje u skladu s primjedbama Odbora za reviziju o tome da unutarnja revizija i Okvir za unutarnju kontrolu trebaju postati grupne funkcije;

46. napominje da je neovisni vanjski revizor EIB-a treća linija obrane; ističe da redovita rotacija revizora i zadataka omogućuje nove perspektive te stoga primjećuje da bi se vanjski revizor EIB-a trebao povremeno mijenjati, međutim njegov je mandat produljen do 2027., s time da revidira Grupu EIB od 2009.;

47. cijeni to što su Okvir za upravljanje rizicima Grupe EIB-a i polugodišnja izvješća o objavi podataka o upravljanju rizicima Grupe EIB-a učinkoviti i usklađeni sa zahtjevima i tehničkim standardima Europskog nadzornog tijela za bankarstvo;

48. shvaća da su, u skladu s promjenjivim potrebama EU-a, institucije EU-a 2024. odobrile promjenu statuta koju je predložilo Vijeće guvernera EIB-a izmjenom zakonskog ograničenja njegova omjera financijske poluge[3] i povećanjem tog ograničenja s 250 % na 290 % kako bi se EIB-u omogućilo da više ulaže bez povećanja svoje osnovice vlasničkog kapitala;

[3] omjer financijske poluge odgovara iznosu koji EIB može posuditi u odnosu na vlastita sredstva.

49. smatra da izmijenjeni omjer financijske poluge otvara put većem preuzimanju rizika; uviđa da su ulaganja u obnovljivu energiju i održivu infrastrukturu te ulaganja u inovativne tehnologije ključna za konkurentnost EU-a, ali često uključuju veći rizik zbog neizvjesnog povrata tih ulaganja; ističe da bi se povećanim preuzimanjem rizika mogla povećati nestabilnost povrata EIB-a, primjećuje međutim da EIB ima zaštitni sloj kapitala (pričuve od više od 56 milijardi EUR 2023. u usporedbi s 36 milijardi EUR 2014.) koji bi mu omogućio da proširi svoje aktivnosti na vlastiti rizik;

50. zabrinut je zbog situacije poduzeća Northvolt AB, proizvođača baterija čije su se aktivnosti smatrale ključnima u procesu zelene tranzicije; napominje da Northvolt ima koristi od pozamašnog kreditnog paketa EIB-a u iznosu od nešto više od 942,6 milijuna EUR koji je dio financiranja zaduživanjem dobivenog radi proširenja gigafaktorske lokacije;

51. ističe da se proširenjem gigafaktorske lokacije trebao povećati godišnji proizvodni kapacitet za proizvodnju baterija te da je to bilo od strateške važnosti za globalnu konkurentnost; smatra da je intervencija EIB-a u toj operaciji bila u skladu s njegovom misijom i strategijama EU-a u tom sektoru;

52. poziva Komisiju da pokrene interno preispitivanje i izvidi razloge i kontekst neuspjeha tog vodećeg projekta te da izvuče pouke iz tog iskustva kako bi se spriječilo da se slična situacija ponovi i kako bi se omogućilo da se ranije otkrije;

53. smatra da je najveća dodana vrijednost potpore EU-a poticanje rizičnijih ulaganja u inovativna poduzeća, proširenje strateških poduzeća EU-a i omogućivanje dugoročnih tranzicijskih projekata koji se ne mogu financirati iz privatnog sektora; smatra da bi se program InvestEU, kako bi učinkovito ostvario svoje ciljeve u području inovacija i konkurentnosti, trebao usredotočiti na financiranje rizičnijih ulaganja i ulaganja u poduzeća u ekspanziji te da bi Grupa EIB-a trebala više preuzimati veće i rizičnije projekte, pri čemu bi korištenje sredstava iz programa InvestEU na način koji je usmjereniji na apsorpciju rizika trebala kombinirati s ekvivalentnim načinom korištenja vlastitih financijskih sredstava;

54. svjestan je da članovi Upravljačkog odbora EIB-a prije početka mandata u EIB-u, koji obično traje dvije do šest godina, često obnašaju funkcije u državnim službama svojih zemalja podrijetla te da stoga tijekom razdoblja mirovanja (koje je produljeno na razdoblje od 24 mjeseca nakon isteka njihova mandata u EIB-u) imaju pravo nastaviti sa stručnim usavršavanjem pod određenim uvjetima; napominje da se od članova Upravljačkog odbora traži da o tome obavijeste Odbor za etiku i usklađenost te da što prije zatraže odobrenje za sve pregovore o budućem zapošljavanju;

55. podsjeća na opetovane pozive Parlamenta da se ojača mehanizam za sprečavanje sukoba interesa unutar EIB-a i da se poboljša način na koji se takvi slučajevi rješavaju kao i da se bolje definira uvjete pod kojima potpredsjednici EIB-a mogu sudjelovati u odlukama o operacijama u svojim zemljama podrijetla te ustraje u tome da se ta pitanja riješe u budućoj reviziji Kodeksa ponašanja Upravljačkog odbora;

56. ističe da je odlukom od 31. listopada 2023. u predmetu 611/2022/KR Europski ombudsman utvrdio da je bivši potpredsjednik sudjelovao u odobravanju sporazuma o

financiranju između EIB-a i nacionalne razvojne banke[4] u svojoj matičnoj zemlji u tjednima prije svog imenovanja glavnim izvršnim direktorom te iste nacionalne razvojne banke, unatoč savjetu glavnog službenika EIB-a za praćenje usklađenosti da se izbjegne bilo kakvo poslovanje s tom bankom dok je postupak imenovanja u tijeku; shvaća da taj slučaj potječe iz vremena prije stupanja na snagu aktualnog Kodeksa ponašanja Upravljačkog odbora, koji sada uključuje posebne odredbe o budućem zapošljavanju članova Upravljačkog odbora;

57. primjećuje da su mjere ublažavanja, kao što su razdoblja namjenskog izdvajanja i mirovanja, najčešće klauzule predostrožnosti koje se primjenjuju pri rješavanju slučaja „rotirajućih vrata” i razumije da se takve mjere provode te da ih članovi Upravljačkog odbora poštuju, uključujući one o kojima se nedavno izvještava u medijima;

Kontrola, transparentnost i nadzor

58. žali zbog činjenice da Europski revizorski sud još uvijek nema potpuni pristup svim podacima koji se odnose na operacije EIB-a; smatra da bi Europski revizorski sud trebao imati pravo pristupa svim informacijama potrebnima za sveobuhvatnu i iscrpnu procjenu svih operacija EIB-a koje su osmišljene i ostvarene radi provedbe bilo koje politike EU-a; poziva Revizorski sud da u potpunosti nadzire, u najvećoj mogućoj mjeri, sve operacije koje u bilo kojoj mjeri uključuju proračun EU-a;

59. primjećuje da su glavni relevantni revizijski zadaci povjereni Revizijskom odboru EIB-a, koji je potpuno neovisno tijelo; smatra da bi sudjelovanje kvalificiranih vanjskih predstavnika u određenim zadacima Revizijskog odbora moglo doprinijeti objektivnosti analiza tog odbora;

60. napominje da se politikom transparentnosti EIB-a postiže kompromis između načela otvorenosti i potrebe za zaštitom osjetljivih informacija; primjećuje da se u toj politici navodi koje bi informacije trebalo proaktivno objavljivati i kada se, primjerice, propisuje da bi sažeci projekta trebali biti objavljeni najmanje tri tjedna prije nego što Upravno vijeće EIB-a odobri njegovo financiranje te se utvrđuju relevantna odstupanja;

61. napominje da je Upravno vijeće EIB-a 2023. odobrilo 449 projekata i da su objavljeni gotovo svi (94 %) sažeci projekata, u većini slučajeva (57 %) prije odobrenja; prima na znanje da su sve operacije EIB-a koje se provode preko financijskih posrednika objavljene na internetskim stranicama EIB-a i da EIB na zahtjev pruža pojedinosti;

62. podsjeća da su svi dokumenti EIB-a dostupni svima u skladu s pretpostavkom u korist objavljivanja; naglašava da bi svi kandidati trebali biti unaprijed obaviješteni o tome da će javnost dobiti najširi mogući pristup dokumentima te da bi se svi razlozi za odbijanje tog pristupa trebali temeljiti isključivo na iznimkama;

63. ponavlja da bi usvajanje memoranduma o suradnji doprinijelo strukturiranijem dijalogu između Parlamenta i EIB-a; s tim u vezi pohvaljuje dosad nezabilježenu suradnju EIB-a s Parlamentom prilikom pripreme ove rezolucije, napominjući da je riječ o konkretnom izrazu otvorenosti i transparentnosti;

[4] nacionalne razvojne banke financijski su posrednici između EIB-a i malih projekata koji ostvaruju korist od ulaganja EIB-a.

Mjere poduzete na temelju preporuka Parlamenta

64. poziva EIB da nastavi izvješćivati o statusu prethodnih preporuka koje je izdao Parlament, posebno u pogledu postignutih rezultata i učinka mjera poduzetih za provedbu njegovih prioriteta i politika EU-a te mjera donesenih za poboljšanje borbe protiv sukoba interesa, prijevara, korupcije i drugih mogućih oblika neprimjerenog postupanja;

°

° °

65. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji i traži da Vijeće i Upravno vijeće EIB-a održe raspravu o ovdje iznesenim stajalištima Parlamenta.